

Фінансується
Європейським
Союзом

Правовий бюлетень Представництва Данської ради у справах біженців (DRC) в Україні | Випуск 84: 1 Серпня – 31 Серпня 2022

1. Кабінет Міністрів уточнив категорії осіб, які мають право на отримання допомоги на проживання для ВПО

19 серпня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №923](#), якою вносяться зміни до [Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам](#) (далі – ВПО). У Постанові містяться наступні важливі уточнення:

- ВПО, які отримували щомісячну адресну допомогу для ВПО для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг станом на 1 березня 2022 року, будуть автоматично продовжувати отримувати допомогу на проживання без необхідності подання нової заяви
- З серпня 2022 року наступні категорії осіб, які постраждали від конфлікту, будуть мати право на отримання допомоги на проживання для ВПО:
 - Особи, які повторно перемістилися з непідконтрольних уряду України територій (далі – НПУТ)
 - Переміщені особи, у яких житло зруйноване або непридатне для проживання внаслідок пошкодження і які подали заявку на відшкодування відповідних втрат до 20 травня 2022 року.

У Постанові також містяться інші важливі положення, а саме:

- Допомога на проживання призначається протягом десяти робочих днів з дати надходження заяви до органу соціального захисту населення
- Якщо ВПО змінювала своє місце обліку та не отримала допомогу, на яку так особа мала право, допомога призначається за останнім місцем обліку
- Якщо ВПО не отримала допомогу на проживання, на яку мала право та подала заяву до 30 квітня 2022 року, така особа може отримати допомогу за весь пропущений період
- ВПО має особисто чи поштою подати повторну заяву на призначення допомоги до органу соціального захисту населення до 1 жовтня 2022 року. Для отримання допомоги ВПО зобов'язана надати інформацію, яка підтверджує факт подання заяви через Портал Дія до 30 квітня 2022 року.

2. Парламент представив Правила встановлення факту народження та смерті на НПУТ протягом дії режиму воєнного стану

Довідка: 19 лютого 2016 року [Законом №990-VIII](#) була представлена спрощена процедура встановлення факту народження та смерті на НПУТ. Законом встановлювалося, що:

- Заява про встановлення факту народження/смерті могла бути подана до будь-якого українського суду батьками, родичами, їхніми представниками чи іншими законними представниками дитини/родичами чи представниками померлої особи
- Такі справи повинні були розглядатися невідкладно з моменту надходження відповідної заяви до суду.

1 липня 2022 року Верховна Рада прийняла [Закон №2345-IX](#) (набрання чинності – 7 серпня 2022 року), яким знову вносилися зміни до Цивільного процесуального кодексу. Законом встановлювалося наступне:

- Спрощена процедура встановлення факту народження/смерті особи діятиме не тільки на НПУТ, а й на територіях, на яких введено воєнний чи надзвичайний стан
- Розширено перелік осіб, які мають право подавати заяву про встановлення відповідного факту (для встановлення факту народження – опікун, піклувальник, особа, яка утримує та виховує дитину; для встановлення факту смерті – інші заінтересовані особи, якщо встановлення факту смерті особи впливає на їхні права, обов'язки чи законні інтереси)
- Судовий збір у таких справах не сплачується.

3. Парламент розповсюдив дію закону про ВПО на ВПО з усіх територій, що постраждали від конфлікту

Довідка: Незалежно від того, що особи, які стали ВПО у 2022-му році можуть зареєструватися як ВПО, вони не можуть претендувати на права та привілеї, які були врегульовані у Законі [«Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»](#) від 2014 року. Наприклад, особи, які стали ВПО після 2014-го року, мають право на звільнення від негативних наслідків невиконання грошових зобов'язань за кредитними договорами та договорами позики (штрафів, пені), але особи, які стали ВПО у 2022-му році, такого права через юридичні формальності не мають.

Прийняті зміни: 18 липня 2022 року Верховна Рада прийняла [Закон №2417-IX](#), який набрав чинності 3 серпня 2022 року. Цей Закон розширив дію прав та привілеїв для осіб, які стали ВПО після 2014-го року, на всіх внутрішньо переміщених осіб. До прийняття цих змін, положення Закону [«Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»](#) застосовувалися лише до ВПО з: а) Автономної республіки Крим та міста

Севастополя; б) НПУТ у Донецькій та Луганській областях. Тепер внутрішньо переміщеними особами вважаються всі особи, які перемістилися з будь-якої НПУТ.

4. Кабінет Міністрів представив нову програму іпотечного кредитування щодо житла для ВПО

2 серпня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №856](#), якою запровадив нову програму доступного іпотечного кредитування від «Української фінансової житлової компанії» для окремих категорій громадян, в тому числі – ВПО. Нижче наведено умови участі для ВПО у цій програмі:

- Мати громадянство України та бути віком від 18 до 70 років
- ВПО та члени його/її сім'ї мають бути платоспроможними та мати можливість здійснювати платежі з обслуговування та погашення кредиту
- Кандидат/Кандидатка не володіє житлом або його/її житло менше ніж 52,5м² на особу (для членів родини – додатково 21м² на кожного члена сім'ї). Нерухомість, що розташована на НПУТ, не враховується.
- Кандидат/Кандидатка або члени його/її сім'ї не беруть участь у інших програмах щодо доступного житла
- До кандидата/кандидатки або членів його/її сім'ї не застосовуються санкції.

Також встановлено інші умови щодо отримання кредиту:

- Кредитне житло має бути розташоване на підконтрольній уряду України території
- Вартість житла не повинна перевищувати оціночну вартість за результатами оцінки, що проведена акредитованим суб'єктом оціночної діяльності
- Якщо житло розташоване в обласному центрі, то вік такого житла не має перевищувати 10 років
- Приміщення з фондів житла, призначеного для тимчасового проживання не можуть бути предметом іпотеки за цією програмою
- Житло державної або комунальної власності не може бути предметом іпотеки за цією програмою.

Процентна ставка іпотечного кредиту становитиме 7% річних на строк до 240 місяців та мінімальним першим внеском не менш як 20% вартості житла, що сплачується кандидатом/кандидаткою. Заявка на участь у програмі може бути подана через Портал Дія.

5. Кабінет Міністрів розширив сферу дії Державного реєстру пошкодженого та знищеного майна

Довідка: Державний Реєстр пошкодженого та знищеного майна було створено у березні 2022 року з метою збору, обробки та обліку інформації про пошкодження та знищення майна внаслідок ескалації бойових дій у

лютому 2022 року. Формально, цей Реєстр не міг застосовуватися для того, аби збирати, обробляти та обліковувати інформацію щодо майна, яке було пошкоджене або знищене після 2014-го року.

Подальші зміни: 9 серпня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №885](#), якою було внесено зміни до [Порядку](#) щодо роботи Реєстру. У результаті цих змін до Реєстру можна подавати інформаційне повідомлення про майно, яке було знищене чи пошкоджене внаслідок бойових дій як у 2014-му, так і у 2022-му роках.

6. Верховна Рада дозволила судам надавати певні послуги через Дію

27 липня 2022 року Верховна Рада прийняла [Закон №2461-IX](#), за яким розширено перелік цифрових послуг у судовій сфері. У цифровому вигляді тепер можна отримати наступні послуги:

- Інформування про суд, який розглядає справу, сторони спору та предмет позову, місце, дату і час судового засідання
- Електронне відображення судового рішення у справі.

Вищезазначені послуги можна отримати за допомогою Єдиного державного вебпорталу електронних послуг або через мобільний застосунок Порталу Дія.

7. Кабінет Міністрів схвалив Стратегію та Операційний план щодо забезпечення рівних прав та можливостей внутрішньо переміщених жінок і чоловіків

Довідка: Україна як держава-учасник Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок подає періодичні доповіді щодо імплементації Конвенції кожні чотири роки. Крім гендерної нерівності в інших сферах, жінки-ВПО стикаються з нерівностями у наступному:

- Жінки становлять більший відсоток переміщених осіб (59%) у порівнянні із чоловіками
- Серед безробітних внутрішньо переміщених осіб жінки становлять 63%
- 27,5 відсотка жінок-ВПО порівняно з 20,7 відсотка ВПО-чоловіків змушені економити на їжі.

Останні зміни: 12 серпня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Розпорядження №752-р](#), яким представив Державну Стратегію на 2022-2030 роки та відповідний Операційний план на 2022-2024 роки щодо забезпечення рівних прав чоловіків та жінок. Операційний план містить 47 цілей, конкретні показники для кожної цілі та відповідальні за виконання державні органи. У таблиці наведено деякі з цілей для вирішення питань нерівності, які викликані внутрішнім переміщенням.

Ціль	Метод	Очікуваний результат
Рівні права для чоловіків та жінок у процесі прийняття	Проведення консультацій з об'єднаннями громадян, які представляють групи ВПО (чоловіків та жінок) під час формування	<ul style="list-style-type: none">• Участь жінок-ВПО у формування/реалізації державної політики

<p>управлінських рішень</p>	<p>державної політики та моніторингу імплементації міжнародних та національних зобов'язань</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Моніторинг імплементації національних та міжнародних зобов'язань щодо забезпечення гендерної рівності • Центральна та місцева влада братиме до уваги пропозиції об'єднанням громадян-ВПО у процесі підготовки нормативно-правових актів, стратегій та програмних документів
<p>Рівний доступ до правосуддя та розбудови миру</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Удосконалення законодавства щодо пост-воєнної відбудови, розбудови миру, перехідного правосуддя та реінтеграції ВПО • Розширення можливостей для жінок щодо участі у вирішенні питань, пов'язаних зі збройним конфліктом, розбудовою миру, пост-воєнної відбудови, та оборони 	<ul style="list-style-type: none"> • Рівна участь чоловіків та жінок у процесі пост-воєнної відбудови, розбудові миру та обороні • Повний доступ до правосуддя для жінок-ВПО • Урахування інтересів та потреб жінок та дівчат, чоловіків та хлопчиків на рівноправній основі

8. Кабінет Міністрів дозволив передавати особисті дані окремим іноземним державам для розширення застосування додатку Дія закордоном

16 серпня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №910](#), якою дозволив передавати особисті дані з Єдиного державного вебпорталу електронних послуг. Це зроблено для того, щоб полегшити доступ українців до державних послуг в іноземних державах.

Слід уточнити, що українці, які зараз проживають під тимчасовим захистом в Європі схильються до застосування цифрових копій своїх документів у відносинах з державними органами країн, в яких вони перебувають. Державні органи цих країн часто не можуть визнати цифрові копії документів через відсутність належних механізмів перевірки їх автентичності. Очікується, що доступ до особистих даних із Єдиного державного вебпорталу

електронних послуг полегшить доступ українців до державних послуг закордоном. Постанова також перелічує країни, де дані можуть бути використані таким чином. Ознайомитися зі списком країн, які забезпечують достатній рівень захисту особистих даних можна за [посиланням](#).

9. Кабінет Міністрів зобов'язав ЦНАП-и надавати допомогу на проживання ВПО та компенсацію особам з інвалідністю, постраждалим внаслідок дії вибухонебезпечних предметів

19 серпня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Розпорядження №729-р](#), яким розширив [перелік](#) послуг, що надаються Центрами надання адміністративних послуг (ЦНАП). Тепер люди можуть отримати наступні послуги через ЦНАП-и:

- Надання допомоги на проживання для ВПО
- Надання одноразової компенсації особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю, постраждалим внаслідок дії вибухонебезпечних предметів
- Надання щорічної допомоги на оздоровлення особам з інвалідністю та дітям з інвалідністю, постраждалим внаслідок дії вибухонебезпечних предметів.

10. Кабінет Міністрів визначив райони та органи, відповідальні за проведення обов'язкової евакуації з Донецької області

Довідка: 29 липня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №854](#), якою створив Координаційний Штаб з питань підготовки проведення обов'язкової евакуації населення Донецької області в умовах воєнного стану. Завданнями Штабу є наступне:

- Сприяння координації між місцевими та центральними органами влади щодо евакуації та вирішення пов'язаних проблем
- Моніторинг процесу евакуації та встановлення співробітництва між державними органами з пов'язаних питань
- Участь у напрацюванні необхідних нормативно-правових актів.

2 серпня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Розпорядження №679-р](#), яким наказав державним органам провести обов'язкову евакуацію населення з Донецької області та визначив райони, до яких її буде здійснено. Ними є райони Вінницької, Волинської, Житомирської, Закарпатської, Івано-Франківської, Кіровоградської, Львівської, Полтавської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської та Чернівецької областей.

11. Президент створив Координаційну раду з питань захисту та безпеки дітей, постраждалих від конфлікту

8 серпня 2022 року Президент створив [Координаційну раду з питань захисту та безпеки дітей](#). Основними завданнями Ради під час дії режиму воєнного стану є:

- Системний аналіз, визначення напрямків та пріоритетів у захисті прав дітей та їхньої безпеки
- Напрацювання пропозицій щодо заходів з попередження вчинення злочинів проти дітей
- Недопущення примусової депортації дітей з України за межі держави
- Підготовка проектів нормативно-правових актів, необхідних для ефективного розслідування злочинів проти дітей, фактів їх примусової депортації за межі держави.

Головою Координаційної ради є Керівник Офісу Президента. До складу Ради входять начальник Управління ювенальної превенції Національної поліції та заступник Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

12. Кабінет Міністрів запровадив зміни до правил усиновлення дітей на період воєнного стану

16 серпня 2022 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №907](#), якою запровадив зміни до правил усиновлення дітей на період дії режиму воєнного стану, а саме:

- Переміщені/евакуйовані діти беруться на облік за місцем їх переміщення/евакуації
- Діти, які були переміщені/евакуйовані за межі України, можуть бути усиновленими лише після їх повернення в Україну
- Усиновлювачі можуть усиновити дитину тільки за умови наявності всіх необхідних документів. Усиновлювачі не можуть зможуть усиновити дитину з простроченими документами
- Евакуйовані/переміщені діти можуть бути взяті на облік без фото та висновку про стан здоров'я
- Облік переміщених/евакуйованих у межах України громадян, які хочуть усиновити дитину, ведеться службою у справах дітей за місцем їх переміщення/евакуації
- Громадяни, які тимчасово перемістилися/евакуювалися за межі України, беруться на облік кандидатів в усиновлювачі після їх повернення на постійне місце проживання в Україну
- Громадяни можуть встати на облік кандидатів в усиновлювачі без необхідності проходження курсу підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (якщо рішення не проводити такі курси прийнято місцевою владою). Вони мають пройти такий курс після відновлення такого навчання
- Усиновлення не може бути здійснено громадянами, які постійно чи тимчасово проживають за межами України, та іноземцями протягом дії режиму воєнного стану крім випадків, якщо

усиновлюються брат/сестра дитини, яка була усиновлена цією родиною, або усиновлювач є родичем дитини

- Процес усиновлення, який було розпочато до запровадження режиму воєнного стану, може бути продовжено
- Усиновлювачі, які тимчасово перемістилися/евакуувалися за межі України, зобов'язані повідомити про це консульську установу України.

13. Верховна Рада звільнила від мобілізації осіб, близькі родичі яких загинули чи зникли безвісти під час АТО чи воєнного стану

29 липня 2022 року Верховна Рада прийняла [Закон №2491-IX](#) (набрання чинності – 19 серпня 2022 року), яким внесла зміни до списку осіб, які звільняються від призову під час мобілізації. Відтак, жінки та чоловіки, чиї близькі родичі (чоловік, жінка, син, донька, батько, мати, дід, баба або рідні брат/сестра) загинули чи зникли безвісти під час Антитерористичної операції у Донецькій та Луганській областях, а також під час воєнного стану, звільняються від мобілізації.

14. Парламент спростив трудове законодавство для малого та середнього бізнесу на період воєнного стану

19 липня 2022 року Парламент прийняв [Закон №2434-IX](#), який вступив в силу 19 серпня 2022 року. Метою Закону є спрощення трудового законодавства для мікро-, малого та середнього бізнесу на період дії режиму воєнного стану. Нижче наведено найбільш важливі зміни:

- Спрощений режим може бути застосовано лише на основі взаємної згоди між працівником та роботодавцем
- Трудові договори стають основним засобом регулювання відносин між працівником та роботодавцем. Трудові договори, які погіршують стан працівника у порівнянні із трудовим законодавством, є недійсними
- Працівник та роботодавець можуть встановлювати умови трудових договорів за власним бажанням (єдиним обов'язком є включення у договір суттєвих умов договору таких як місце роботи, строк договору, обов'язки працівника тощо)
- Трудовий договір може бути укладено у паперовій чи електронній формі
- Заробітна плата має виплачуватися згідно умов трудового договору, але не менше ніж двічі на місяць
- Розірвання договору з ініціативи роботодавця на підставах, які не врегульовано Кодексом законів про працю здійснюється із наданням працівнику компенсації

- Роботодавці не зобов'язані вести документацію з кадрових питань у разі застосування спрощеного режиму
- Щорічна відпустка може бути поділена на частини будь-якої тривалості (до цього відпустка могла надаватися як мінімум на 14 днів підряд).

Спрощений режим застосовується до:

- a) Підприємств із середньою кількістю працівників не більше 250 за рік
- b) Працівників підприємств, які мають право на застосування спрощеного режиму, працівником, при цьому розмір заробітної плати працівника за місяць становить понад вісім розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом (52 000 гривень у вересні 2022 року).

15. Верховна Рада гармонізувала окремі правила щодо обміну військовополонених

28 липня 2022 року Верховна Рада прийняла [Закон №2472-IX](#) (набуття чинності - 19 серпня 2022 року) щодо змін окремих правил обміну військовополонених. Законом вносяться зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України. Зміни стосуватимуться наступного:

- Якщо уповноважений орган виніс рішення щодо обміну особи як військовополоненого, то така особа звільняється від відбування покарання
- Якщо обмін не відбувся, така особа й далі відбуває покарання
- Звільнення від відбування покарання здійснюється на основі судового рішення за клопотанням прокурора. Суд розглядає клопотання у день його надходження до суду
- Особу передають уповноваженому органу негайно після винесення судом рішення про скасування запобіжного заходу.

Інші законодавчі зміни

1. **Воєнний стан та мобілізацію продовжено з 23 серпня 2022 року на 90 днів** ([Закон №2500-XX](#) та [Закон №2501-IX](#) від 15 серпня 2022 року).
2. **Кабінет Міністрів виділив 31 621 845 гривень для обласних та Київської міської державної адміністрації для покриття витрат за червень 2022 року за тимчасове розміщення ВПО** ([Розпорядження №693-р](#) від 5 серпня 2022 року).
3. **Фізичні та юридичні особи, які зобов'язані подавати річну фінансову звітність, звільняються від відповідальності за порушення строків її оприлюднення у період дії воєнного стану** ([Закон №2436-IX](#) від 19 липня 2022 року).

Цей правовий бюлетень розроблений завдяки фінансовій підтримці у рамках цивільного захисту та гуманітарної допомоги Європейського Союзу.

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства. Відповідальність за зміст бюлетеня несуть виключно автори. Погляди, висловлені в цьому документі, жодним чином не повинні сприйматися як відображення офіційної позиції Європейського Союзу чи Данської ради у справах біженців (DRC). Ні Європейська Комісія, ні DRC не несуть відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.